

A centralizált osztályozás és az ETO

A centralizált osztályozásnak az a feladata, hogy a feldolgozott dokumentumoknak találó és következetesen azonos jelzeteket adjon. Ezeket a követelményeket kielégítő jelzetsoport /keresőkép, "search-profile"/ szerkesztésének lehetősége több tényezőtől függ, s e tényezők egyike az alkalmazott osztályozási rendszer felépítése, váza.

Sokan úgy vélik, hogy az ETO széles körű elterjedtsége, egyetemessége, mnemotechnikai előnyei miatt kimagaslóan egyedülálló, és nincs más rendszer, amelynek ezek az előnyei megvolnának. Az ETO-nak ezeket az előnyeit kell a tökéletességig fokozni, tehát először is alapos vizsgálat tárgyává tenni.

A széles körű elterjedtség nem lehet vita tárgya, ezt az ETO a szerencsés jelzetelésnek köszönheti.

Ami az egyetemességet illeti, megállapíthatjuk, hogy éppen úgy felöleli az emberi ismeretek minden területét, mint akármely más egyetemes rendszer. Az egyetemességnél fontosabb ismérv azonban mind a rendszer egészének, mind egyes részeinek az egységes módszert követő felépítése. Ez ad egy rendszernek mnemotechnikai lehetőségeket és igazí egyetemességet.

Az ETO hibája éppen az, hogy felépítésének egységes módszere csak részben érvényesül. Ez a hátrány több pontban részletezhető.

Egy osztályon belül a tagozódás nem következetes

Például a 621.91/.95 részek felosztása szerszámgépenként és eljárásonként történik, de vannak olyan eljárások /dörzsköszörülés, tükörsimítás, élezés, tükörfényezés stb./, amelyek gépei nem szerepelnek, a szerszámokat pedig hol korlátozottan közös elosztás, hol főtáblázati jelzet segítségével lehet indexelni.

Nincs meg a kapcsolat más fejezetekkel bizonyos osztályok részletezésekor

Például a 621.336.253 Áramszelek automatikus keresése fejezetnél nem veszik figyelembe sem a 621.89 Kenés fejezetet, sem a 62-52 Önműködő vezérlő berendezések alosztást.

Egyes fogalmak több helyen is szerepelnek

Például a "szerelés"-nek 15 jelzete van, ezekből 6 fő táblázati, 8 korlátozottan közös alosztás, 1 pedig közös alosztás.

Nem érvényesül az "általánostól a specifikus felé" való haladás alapelve

Például 621.643 csővezetékek, 621.646 csőszerelvények egyenrangú jelzetek, holott a rész-egész kapcsolat érvényesíthető lehetett volna.

Nem kielégítő az egyes részek kidolgozása

Először és azért nem, mert pontatlan a részek elhatárolása, például Építésügy szerepel a 624/628, valamint a 69 alatt.

Másodszor is azért nem, mert elégtelen egyes részek taglalása. Így például a tudomány új vívmányait lehet felhozni, minthogy a kibernetikának, bionikának, színes televízióknak, kemotronikának, holográfiának, kvantumgenerátoroknak és az automatikus szövegfordításnak együttléve annyi az alosztása, mint maguknak a dohányzási kellékeknek, vagy hogy másik példát mondjunk, mint a hajberakáshoz szükséges eszközöknek.

Az ETO mnemotechnikai vonása kétségtelenül nagy előnyt jelent, bár nem mindenütt érvényesül. A mnemonika lehetőségeinek kiaknázása érdekében számos részt kell az ETO-ban átdolgozni. Például a 621.911/.919 intervallumban mnemonikus volna egy-egy rész alábbi felépítése:

621.911	Gyalulás. Eljárások, gyaluszerszámok, gyalugépek
.02	Szerszámok
.1	Gyalulás
.2	Gyalugépek

Ezzel szemben ma az ETO-ban ez áll:

621.911	Gyalulás. Eljárások. Gyaluszerszámok, gyalugépek
.2/.7	Szerszámok
.912	Gyalugépek
.02	Szerszámok

s e nem egységes felosztás végigvonul 621.919-ig.

Az ETO szakirodalma főleg az ETO hiányosságainak feltárásával foglalkozik. Ilyen súlyos hiányosság még az is, hogy az ETO elavult, hogy prekoordinált, hogy szimbolikája is hibás, hogy az osztályok részletezése nem kiegyensúlyozott, hogy a közös alosztások rendszere is pontatlan, végül, hogy az ETO nem stabil, hiszen nemcsak kiegészítések változtatják, hanem időnként lényeges változások is bekövetkeznek egész strukturájában.

Az ETO úgy válhat centralizált, tehát minden információs bázis feltárására alkalmas osztályozó rendszerre, ha az alábbi követelményrendszer kielégítésének céljából teljes átdolgozásra kerül:

1. Strukturája legyen pontos, vagyis:

fő részei pontosan legyenek elhatárolva;

közös alosztályai legyenek a fő táblázatiaktól és egymástól is elhatárolva;

a fő táblázati jelzetek, a korlátozottan közös alosztások jelzetei és a szempont szerinti alosztás jelzetei tartalmilag differenciáltak legyenek; vagyis ezek mindegyike saját kategóriáját jelentse, jelenítse meg;

a fő táblázati részek és közös alosztások részletezése egységes legyen;

a több helyen való előfordulás minimális legyen.

2. A jelzetek alkalmazhatók legyenek különféle felépítésű információs állományokra.

3. Az osztályozási megoldások egyértelműek legyenek.

A fent említett átdolgozás az ETO funkcionális és kategóriák szerinti /tulajdonság, anyag, folyamat, berendezés, gyártmány stb./ elemzését kívánja meg, csak úgy válhat alkalmassá arra, hogy az épülő UNISIST-rendszerben sikeresen használják.

/Naucsnűe i Tehnicsezkie Biblioteki SzSzSzR,
1974,6/128/ sz. p.13-22./

Dezső László

